

עמ"ת 10073/08/16 - מדינת ישראל נגד סאמי עודה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עמ"ת 10073-08-16 מדינת ישראל נ' עודה

בפני	כבוד השופטת גיליה רביד
העוררת	מדינת ישראל
נגד	
המשיב	סאמי עודה

החלטה

העובדות וטיעוני הצדדים:

1. בפני ערר המדינה על החלטת בית משפט קמא מיום 3.8.16 (כב' השופט בקר) בתיק 71-0-16 שבמסגרתה הורה על שחרורו של המשיב ממעצר תוך מתן אורכה בת 21 יום להפקדת הערבויות הכספיות שהושתו עליו, כאשר בין לבין ישה המשיב בתחומי מדינת ישראל "תחת עינם הפקוחה" של 4 מפקחים שכל אחד מהם יחתום על ערבות צד ג' בסך 4,000 ש"ח. הנימוק להחלטה נעוץ בטענת המשיב כי הוא מאוים על חייו בשטחי הרשות הפלסטינאית ואינו יכול להשתחרר ממעצר על מנת להיות מגורש לשם. בית המשפט נסמך בעניין זה על מכתבו של עו"ד טפלו מיום 14.7.16 המאשר שהמשיב פנה אליו בטענה שהוא מאוים ושכר את שירותיו לצורך הגשת בקשה מתאימה "לוועדת מאוימים" למען קבלת היתר שהיה בישראל.
2. כנגד המשיב הוגש לבית משפט השלום בת"א כתב אישום הכולל שני אישומים ומייחס לו ביצוע עבירות של כניסה לישראל שלא כדין בתאריכים 30.6.16 ו- 27.7.16. עם הגשת כתב האישום הוגשה גם בקשה להורות על מעצרו של המשיב עד תום ההליכים נגדו ועל שחרורו באותן ערבויות כספיות שהושתו עליו בהחלטת בית המשפט מיום 27.7.16 שניתנה במסגרת הליך מעצר הימים. בהתאם למבוקש, בדיון הראשון שהתקיים בתאריך 28.7.16 שוחרר המשיב בערבויות ונאסר עליו להיכנס לתחומי מדינת ישראל. משלא הפקיד המשיב את הערבויות ולא השתחרר ממעצרו, התקיים דיון נוסף בעניינו בתאריך 3.8.16 בפני כבוד השופט בקר, שאז ניתנה ההחלטה נשוא הערר הנוכחי.
3. לטענת ב"כ העוררת שגה בית משפט קמא בהתירו למשיב לשהות בתחומי מדינת ישראל בתנאים המפורטים בהחלטה. ראשית, מן הבחינה העובדתית, טענת המשיב בדבר היותו מאוים היא בגדר טענה בעלמא שלא נבחנה לגופה על ידי הרשות המנהלית המוסמכת. טענה זו מפי המשיב עלתה לראשונה בחקירתו תאריך 30.6.16, שאז סיפר בין השאר שהוא נכנס לישראל שבוע קודם, כלומר, שבוע לפני

כן עוד שהה בשטחי הרשות הפלסטינית. בחקירתו מיום 26.7.16 במסגרת האישום השני, כאשר נשאל מתי נכנס למדינה הוא השיב "לפני שבוע וחצי", מה שמלמד לגישת המערערת, על כך שהמשיב נכנס לישראל ויוצא ממנה לסירוגין, שלא בהלימה לטענתו כי נשקפת לו סכנה בשטחי הרשות. זאת ועוד, עיון בעברו הפלילי של המשיב מלמד שהוא הורשע בעבירה דומה בתאריך 20.3.15 כאשר מקריאת הטיעונים לעונש בעניינו שם, אין כל זכר לטענת מאוימות, מה שעל פניו מציב סימן שאלה למול אמינותו של המשיב.

4. שנית, לגישתה של העוררת, מתן רשות זמנית למשיב לשהות בישראל עד לקבלת החלטה בעניינו על ידי הרשות המוסמכת, נעדרת עילה לגיטימית. בעניין זה הפנתה לדברי בית המשפט העליון בבג"צ 91/15 פלוני (16.6.15), שם דחה בית המשפט את בקשת העותרים לקבוע שיש ליצור מנגנון של מתן סעד זמני עד לקבלת ההחלטה של קצין המאוימים. בית המשפט העליון קבע שם, כי מתן סעד כזה יגרור אחריו למעשה התרת שהייה בלתי חוקית של מבקשים בתוך שטח מדינת ישראל לאורך זמן בטרם הוכרעה שאלת מאוימותם, דבר שאין להשלים עמו. לטענת ב"כ העוררת, מתן צו זמני על ידי בית משפט שלום במסגרת תנאי שחרורו של המשיב בהליך פלילי, באופן המתיר את שהייתו בארץ רק בגלל מאוימותו, חוטא לעצם הליך הברור של וועדת המאוימים וחותר תחת הסמכות אשר נתונה בלעדית לרשות המנהלית. בהקשר זה הסבירה ב"כ העוררת כי וועדת המאוימים הינה ועדה המורכבת ממספר גורמים מקצועיים והיא שממליצה למפקד אזור יהודה ושומרון בעניין בקשה של תושב איו"ש להיתר שהייה בישראל בטענה של סכנה הנשקפת לחייו בשל חשדות לכאורה לשיתוף פעולה עם ישראל. בקשה זו נבחנת בשים לב לשני קריטריונים מרכזיים: קיומן של אינדיקציות המצביעות על הסכנה הנשקפת לחייו של הפונה ושנית - אפשרות קיומה של סכנה לשלום הציבור בישראל ולביטחונו אם בקשת הפונה תיענה, מטעמים של פעילות עבריינית או ביטחונית. קריטריונים אלה אמורים להיבדק באחריות רבה ותוך הפעלת כלים ייעודיים מול השב"כ, המשטרה, המנהל האזרחי ועוד. הכנסת תושב שטחים לתחומי המדינה ללא בדיקה ראויה מקימה חשש לפגיעה בערכים מוגנים חשובים הנוגעים לשמירה על בטחון הציבור בישראל. בהקשר זה הוסיפה וציינה ב"כ העוררת, כי ספציפית לענייננו, למשיב הרשעות קודמות מהשנים האחרונות שניתנו על ידי בית הדין הצבאי, בעבירה של ידוי אבנים והחזקת פגיון.

5. לגישת ב"כ העוררת, בקשות מן הסוג דכאן, דהיינו, בקשה המופנית לערכאה דיונית על ידי עציר שנתפס עובר עבירה להתיר לו להשתחרר לתחומי המדינה, היא בעלת השלכות רחב משמעותיות על אכיפת החוק בהתייחס לשוהים שלא כדין בישראל, ואולי אף בהתייחס להחלטות של רשויות מנהליות בתחומים אחרים הכרוכים ברישוי והיתר. הדבר עלול לעודד עשיית דין עצמית במקום הליכה בדרך המלך של הגשת בקשה להיתר טרם ביצוע העבירה. בהקשר זה הפנתה ב"כ העוררת להחלטת בית משפט זה (כב' השופט שגיא) בעמ"ת 27390-04-16 **מדינת ישראל נגד עבד אלרחמאן** (14.4.16) בקובעו, שאינו מוצא כל סיבה שבגינה "תנוצל" פלטפורמת הליך המעצר לסידור ענייניו האישיים של המשיב. בית המשפט קבע כי גם אם משמעות החלטתו היא השבת המשיב לשטחי הרשות לא ניתן לנצל את הליך המעצר לצורך פתרון בעייתו של המשיב שהרי מוטיב המעצר נועד לצמצם או לבטל את מוטיב חזרתו של המשיב על ביצוע העבירה, או למנוע שיבוש הליכים ולא כמכשיר למציאת פתרונות הומניים.

לבעיות שונות.

6. ב"כ המשיב הביע התנגדות לערר וסמך ידיו על החלטת בית משפט קמא. ב"כ המשיב הטעים כי למשיב אין קושי לעמוד בערבויות שהושתו עליו ואולם הוא מעדיף להישאר במעצר מאשר להשתחרר ולהישלח אל מחוץ לגבולות המדינה. עוד נטען, כי למרות שהמשיב מודה בביצוע העבירות ויכול לסיים את ההליך הפלילי לאלתר, הוא מעדיף שלא לעשות כן מחמת פחדו להיות מגורש מן הארץ, מה שמלמד על כנות חששותיו. לדברי ב"כ המשיב, די בשלב זה בתשתית ראייתית מינימאלית כדי לבסס את הטענה לגבי היותו המשיב מאוים. זאת הוא עשה בין היתר בכך שהראה שפנה בבקשה לוועדת המאוימים, כמשתקף במכתבו של עו"ד טפלו מיום 14.7.16. לגבי הפן המשפטי שבסוגיה, הפנה ב"כ המשיב לבש"פ 743/15 פלוני (22.2.15) שם קבעה כב' השופטת ד. ברק ארז, שניתן עקרונית להורות על שחרורו של תושב שטחים לחלופת מעצר בישראל באותם מקרים חריגים שנקבעו בבש"פ 6781/13 בעניין קונדוס, וזאת כאשר קיימת לכאורה מניעה ממשית להחזרתו של נאשם לרשות הפלסטינית, וכאשר יש ביכולתו להציע חלופת מעצר הדוקה. באותו מקרה, כב' בית המשפט הורה על שחרורו של העורר בחלופת מעצר בכתובת קבועה תוך הטלת הוראות מגבילות. ב"כ העורר הפנה בנוסף להחלטות נוספות של בתי משפט שונים שהורו על שחרורם של שב"חים בתנאי מעצר בית בתחומי מדינת ישראל. כמו כן הפנה ב"כ המשיב אל שתי החלטות שניתנו על ידי בית המשפט המחוזי מרכז בעמ"ת 20395-08-15 ועמ"ת 34150-02-16 שם נדחו עררים שהוגשו על החלטות בית משפט השלום שהורה על שחרור לחלופת מעצר בנסיבות דומות.

דין ומסקנות:

7. לאחר שבחנתי את נסיבות המקרה, טיעוני הצדדים והפסיקה שצורפה לעיוני, מסקנתי היא כי דין הערר להתקבל, כפי שיפורט וינומק להלן:

7.1. אכן, כטענת ב"כ המשיב, בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בעניין קונדוס - הלכה שעליה חזר בית המשפט העליון גם בבש"פ 743/15 פלוני, הנ"ל - אפשר שבמקרים מיוחדים המצדיקים זאת, יורה בית המשפט על שחרורו ממעצר של תושב שטחים על מנת שישהה בתנאי מעצר בית בתחומי מדינת ישראל. נקודת המוצא שעל בסיסה נסוב הדיון בבית המשפט העליון הייתה שקיימת נגד העצור עילת מעצר שמצדיקה את השמתו במעצר, כאשר השאלה שהוצבה הייתה כיצד משפיעה העובדה שהינו תושב שטחים על האפשרות לשחררו לחלופת מעצר בתחומי מדינת ישראל. בית המשפט בחן את הדברים לאורן של הוראות סעיף 21 לחוק המעצרים, ובהתאם לאמות המידה ולכללים המפורטים בו. בית המשפט העליון התייחס לאופציה של שחרור תושב שטחים בחלופת מעצר כאל מצב מיוחד ויוצא דופן, תוך שהוא מפנה לשיקולים שצריכים להנחות בעת קבלת החלטה כאמור, לרבות, עברו של העצור, המצב הביטחוני, טיב חלופת המעצר, מידת הפיקוח ועוד. בפסק הדין בעניין קונדוס בית המשפט הוסיף והטעים, כי בהינתן שמדובר במצב חריג ויוצא דופן, נכון יהיה שלא להרחיבו. כך למשל, נקבע לא יהיה מקום לאפשר הקלה בתנאים המגבילים על ידי התרת יציאה לעבודה וכו'.

כך גם בעניין בש"פ 743/15 שאליו הפנה ב"כ המשיב. בית המשפט העליון לא חסם אומנם את האופציה העקרונית להורות על שחרור לחלופת מעצר בישראל של תושב שטחים על רקע מאוימותו, אך קבע כי הדבר ייעשה רק במקרים מיוחדים וכאשר בכוחו של הנאשם להציע חלופת מעצר הדוקה. באותו מקרה בית משפט מצא כי קיימים אותם טעמים מיוחדים לרבות העובדה שהנאשם היה עצור כבר 3 חודשים, כי הציג תשתית עובדתית המבססת את החשש שלו מפני חזרה לשטחים, כאשר עניינו כבר נבדק בעבר על ידי הרשות המנהלית אך נמצא פגם בדרך הבדיקה, וכאשר מנגד הוא הציע חלופת מעצר הדוקה אשר מספקת לצורך הגשמת תכלית המעצר הספציפית. אין בהלכות אלה כדי לתמוך בהחלטת בית משפט קמא במקרה שלנו.

7.2 באופן עקרוני, יש ממש בגישת המערער שאין זה נכון וראוי שהליך המעצר, שהוא תוצאה של ביצוע עבירה, ישמש פלטפורמה או אמצעי לקבלת היתר שהיה בישראל אשר לא הוענק לעצור קודם לכן על ידי הגורם המוסמך לכך. על רקע טענות ב"כ המשיב יודגש, כי יש הבדל ניכר בין מצב שבו תושב שטחים שוהה בשטח מדינת ישראל כעצור תחת משמורת, או לחלופין נמצא בחלופת מעצר הדוקה של מעצר בית תחת תנאים מגבילים, לבין מצב שבו ניתנת לו אורכה להפקדת הערבויות שהושתו עליו על מנת שיוכל להסתובב בתחומי מדינת ישראל עד לכשידון עניינו בפני וועדת המאוימים. האינטרס הציבורי עלול בהחלט להימצא נפגע במצב שבו, כתוצאה ממעצרו של תושב שטחים שנכנס לישראל ללא היתר, יזכה הלה להמשיך ולשהות בישראל רק בגלל טענתו (בהבל פה) שהוא מאויים, או רק משום טענתו שפנה לוועדת המאוימים כדי שתכיר בזכאותו. גישה כזו עלולה לעודד ביצוע עבירות ועשיית דין עצמית בדרך העוקפת את החובה לקבל היתר מראש מאת הגורמים המנהליים המוסמכים. זאת ועוד, בניגוד לגופים המנהליים שיש להם את הכלים לבחון את השאלה עד כמה נכון וראוי להתיר את שהייתו של אדם בארץ - לא רק בהתייחס לשאלה העובדתית האם אכן נשקפת לו סכנה מחמת שיתוף הפעולה שלו עם השלטונות בישראל, אלא האם שהייתו בארץ לא תסכן את תושביה - הרי שלבית המשפט בהליך הפלילי אין כל דרך וכלים לבחון היבטים אלה.

7.3 הסיטואציה שמוצבת לפתחו של בית המשפט במקרים הדומים לזה שבפנינו אכן מורכבת ומעוררת דילמות. למול טעמים הומניטריים וזכויותיו של העצור ניצבים שיקולים רבים אחרים כגון כיבוד החוק, ביטחון הציבור והצורך להבטיח שההחלטה לגבי שהיית אדם בישראל תתקבל באופן מושכל ועל ידי הגורמים המוסמכים.

סוגיה דומה למקרה שלנו התעוררה בפניו של השופט שגיא בעמ"ת 27390-04-16 והגישה שנקט בה מקובלת עלי, עם כל הכבוד. היא עולה בקנה אחד עם הלכות בית המשפט העליון, לרבות זו בבג"צ 91/15 שהוזכר על ידי העוררת כמפורט לעיל. נקודת המוצא שעליה עמד השופט שגיא היא שיש לבחון עניינו של עצור על פי הדרישות והתנאים של סעיף 21 לחוק המעצרים, מזווית הראייה של הליך המעצרים, להבדיל מהרצון למצוא פתרון לבעיה הומנית אישית של העצור שאינה קשורה לשיקולי המעצר או להליך המעצר. על בית המשפט לבחון, כמו בכל הליך מעצרים קיומה של תשתית ראייתית, קיומה של עילת מעצר ובסופו של דבר לשאול עצמו האם המקרה מאפשר שחרור העצור בחלופת מעצר שתבטיח את מטרות המעצר. כדברי כב' השופט שגיא **"הליך המעצר נועד לצמצם ולבטל כליל מוטיב של חזרתיות על העבירה או למנוע שיבוש ההליכים ואין לראותו כמכשיר למציאת פתרונות הומניים לבעיות שונות, שאינן מתיישבות עם התכליות האמורות"**.

7.4 לא בדרך זו הילך בית משפט קמא. בהחלטתו הוא סטה סטייה ניכרת מפסיקת בית המשפט העליון שצוטטה לעיל ומהרציונל שעומד מאחוריה. ניכר היה שנקודת ההסתכלות של בית משפט קמא הייתה בעיקרה הרצון לתת מענה הומני לבעייתו האישית של המשיב, כאשר תנאי המעצר שנקבעו נועדו לשרת מטרה זו, ולא את מטרות המעצר. בענייננו, העוררת עתרה לשחרורו של המשיב בערבויות כספיות שדי היה בהם, לדידה, כדי להבטיח התייצבותו להליכים המשפטיים נגדו - וכך גם הורה בית המשפט בהחלטתו הראשונה. אין חולק שהערבויות שהושתו על המשיב היו מתונות יחסית, ערבויות שהמשיב מסוגל להפקידן. האורכה שהתבקשה על ידי המשיב נועדה אך ורק על מנת להסדיר את עניינו אצל קצין המאוימים באופן שיאפשר לו לשהות בתחומי מדינת ישראל עד שתתקבל החלטה בעניינו, זאת, בניגוד לפסיקת בית המשפט העליון בבג"צ 91/15 הנ"ל. לא זו אף זו, בניגוד לפסקי הדין בעניין קונדוס ובש"פ 743/15, בית משפט קמא לא הורה על שחרור המשיב לחלופת מעצר בדרך של מעצר בית הדוק ורציני. הוא אפילו לא הורה על חובת המשיב להימצא בכתובת מוגדרת. בהחלטה ניתנה הוראה כללית לפיה המשיב יימצא תחת עינו הפקוחה של אחד מארבעת האנשים שפרטיהם צוינו בהחלטה - אנשים שאפילו אין אינדיקציה בפרוטוקול מה מידת קירבתם אל המשיב ועד כמה יש בידם אפשרות לפקח עליו. זאת ועוד, מנוסח ההחלטה לא ברור די הצורך מה גדר חובתם של אותם מפקחים בהיתן שכתובת מגוריו של המשיב לא הוגדרה. החלטת בית משפט קמא מהווה הלכה למעשה מתן היתר למשיב להסתובב בתחומי מדינת ישראל (בליווי), פריווילגיה שלא הייתה נתונה לו ערב מעצרו. במצב כזה, מדובר בהחלטה אשר לא זו בלבד שהיא סוטה מחוק המעצרים ומפסיקת בית המשפט העליון, אלא שהיא אינה עולה בקנה אחד עם המטרה העיקרית של המעצר, שהיא למנוע את הישנות העבירה שבגללה נעצר המשיב.

7.5 על כל אלה יש עוד להוסיף: בית משפט קמא לא בחן די הצורך את התשתית הראייתית הנוגעת לשאלה עד כמה, אם בכלל, המשיב מאוים. העובדה שהמשיב המציא מסמך נושא תאריך 14.7.16 (לאחר ביצוע העבירה שבאישום הראשון), לפיה פנה לעורך דין על מנת שיטפל עבורו בהגשת בקשה לוועדת מאוימים, אין בה ללמד בהכרח על כך שהוא אומנם נתון בסכנה מבחינה אובייקטיבית, לא כל שכן שסכנה זו קשורה לשיתוף פעולה עם ישראל. לא זו אף זו, ממכתבו של עו"ד טפלו עולה שהמשיב דיווח לו שלפני שנתיים הוא נחקר בצורה אלימה על ידי הרש"פ וכי הוא מפחד לחזור לכפר (להבדיל משטחי הרשות בכללותם). לעומת זאת, כעולה מטענות המערערת, מדברי המשיב בחקירותיו מסתבר שהוא יוצא ובא משטחי הרשות לישראל ובחזרה, וכן, שבהליך פלילי דומה שהתנהל כנגדו לפני כשנה (לאחר אותה חקירה אלימה לכאורה), הוא לא טען דבר לגבי היותו מאוים.

8. סיכומי של דבר, לאור כל האמור לעיל, דין הערר להתקבל. אני מבטלת את החלטת בית המשפט מיום 3.8.16. תנאי השחרור בערובה שהושתו על המשיב במסגרת ההחלטה מיום 26.7.16 בתיק מעצרים 43299-07-16 יישארו בעינם.

המשיב יובא לתזכורת ערבויות בבית משפט השלום בפני השופט התורן הדין במעצר עד תום ההליכים בתאריך 8.7.16 עד השעה 12:00.

ניתנה היום, ג' אב תשע"ו, 07 אוגוסט 2016, בנוכחות
הצדדים.

גיליה רביד,
שופטת